

lied 369

Genesis 1,25-28 , Marcus 10, 1-16

Uit een recent onderzoek, las ik in de krant, blijkt een op de drie huwlijken in Nederland te stranden.

In landen als Denemarken en Zweden strandt zelfs de helft van alle gesloten huwlijken.

Echtscheiding, een brandende kwestie nu en een brandende kwestie in de dagen van Jezus.

Het gedeelte uit Marcus, waarmee we begonnen zijn te lezen, lijkt bij oppervlakkige lezing over echtscheiding te gaan.

Zo is het ook vaak uitgelegd: in de woorden van Jezus wordt dan een verbod op echtscheiding gelezen met alle nare gevolgen voor mensen die in hun huwlijksleven geen enkele uitweg meer zagen of zien.

De aanleiding voor dit misverstand geeft de vraag van de Farizeers:

"Is het een man geoorloofd zijn vrouw weg te zenden?". Dat is een andere vraag dan:

"Is het een gehuwd paar toegestaan hun huwlijk te ontbinden?".

Jezus gaat niet direct op de vraag van de Farizeers in, maar stelt eerst een andere vraag die de aandacht verschuift naar een veel ruimere kwestie:

Dan gaat het niet in de eerste plaats om het huwlijk, maar om hoe vrouwen en mannen, hoe de ene helft van de mensheid met de andere helft van de mensheid om dient te gaan.

Dit verhaal van vanmorgen staat in Marcus niet op zichzelf maar wordt omlijst door verhalen die alle een ongelijkwaardige verhouding tussen mensen voor het voetlicht brengen:

vooraf aan ons verhaal neemt Jezus het zijn 11. kwalijk dat zij iemand van buiten hun kring belet in zijn Naam iets goed te doen;

Jezus neemt het op voor de buitenstaander.

In het tweede deel van onze lezing plaatst Jezus de kinderen op de voorgrond als ze door de volwassenen worden weggestuurd, daarop volgt het verhaal van de rijke die arm moet worden om het Koninkrijk van God binnen te gaan.

In al deze verhalen kiest Jezus steeds partij voor de zwakkere in de relatie.

En deze verhalenreeks wordt afgesloten met Jezus woorden:

"Vele eersten zullen de laatsten zijn en vele laatsten de eersten".

Woorden die we ook in het lied van Willem Barnard hebben gezongen.

In die rij hoort ook het opwaarderen van de vrouw als gelijkwaardig van de man.

En al deze verhalen worden verteld terwijl Jezus op weg is naar Jeruzalem.

Op deze weg zal Jezus drie keer zijn discipelen voorhouden dat de Zoon des Mensen in Jeruzalem zal worden overgeleverd, moet lijden en sterven om ten derde dage op te staan.

De vraag die de discipelen onderweg bezig houdt is:

"Waarom trekt Jezus naar Jeruzalem?"

De evangelist Marcus legt die vraag in de verhalen onderweg

De evangelist Marcus legt die vraag in de verhalen onderweg uit:
de weg van Jezus naar Jeruzalem is de weg van de verzoening;
van verzoening tussen de geslachten,
verzoening tussen arm en rijk,
verzoening tussen wie niet meetelt en wie machtig is.
Zo mogen we ook dit verhaal lezen en volgen we Marcus in Jezus onderwijs.

Nu komen op de weg Farizeeers bij Jezus om hem te verzoeken;
zij stellen hem een vraag met het voorbedachte plan hem onderuit te halen.

Zij vragen: "Is het een man geoorloofd zijn vrouw weg te zenden?"

Achter deze vraag gaat een brandende kwestie van die tijd schuil.

In Deuteronomium 21 staat dat het een man geoorloofd is zijn vrouw weg te zenden, als hij iets onbehoorlijks aan haar heeft ontdekt.

Maar wat onder dat "onbehoorlijks" moet worden verstaan daarover liepen de meningen ver uiteen:

daar kon je overspel onder verstaan of, dat de vrouw het eten een keer had laten aanbranden.

Waar staat Jezus nu? Het is hen waarschijnlijk opgevallen hoe Jezus met mensen en in het bijzonder met vrouwen omgaat, en nu stellen ze juist deze vraag omdat ze vermoeden dat Jezus met deze regel uit de wet wel grote moeite zal hebben.

Jezus gaat niet op hun vraag in.

Het gaat niet om een eenvoudig ja of nee.

De vraag kan zo niet gesteld worden.

De farizeeers denken alleen vanuit de man, en daarin kunnen zij zich beroepen op de wet die het ook zo formuleert:

een man kan een vrouw heenzenden, het is ondenkbaar in die patriëarchale samenleving dat een vrouw een man weg zou zenden.

Jezus gaat niet direct op hun vraag in maar stelt een tegenvraag:

"Wat heeft Mozes u geboden?" Het antwoord daarop staat in hetzelfde gedeelte van Deuteronomium en zij weten dan ook ras het antwoord te geven:

"Mozes heeft toegestaan een scheidbrief te schrijven en haar daarmee weg te zenden".

Nu komt het erop aan:

zij willen Jezus ertoe brengen dat hij openlijk uitspreekt dat hij er anders over denkt dan Mozes.

Dan hebben zij hem!

Maar Jezus gaat niet tegen Mozes in, hij gaat niet tegen de wet in, maar legt de wet uit op een onverwachte wijze.

Het huwelijk is bedoeld voor gelijkwaardige partners.

Daarop doelt Jezus als hij de Farizeeers van repliek dient.

Van de wet uit Deuteronomium grijpt Jezus terug op Genesis, op het begin.

Op de orde die God heeft ingesteld.

En in het begin, in beginsel is het anders bedoeld:

"Maar van het begin der schepping heeft God hen als man en vrouw gemaakt"

In het antwoord van Jezus ligt alle nadruk op het meer-voudig aspect van de mens naar Gods beeld.

De mens is mannelijk als vrouwlijk en daarin een eenheid.

"Die twee zullen tot een vlees zijn" haalt Jezus verder Genesis aan.

"Een vlees zijn" wil niet zeggen dat man en vrouw gemeenschap met elkaar moeten hebben, want dat hoeft men niet te gebieden. Nee, van een vlees zijn wil zeggen van hetzelfde soort zijn, aan elkaar gelijkwaardig.

Jezus verwijst hier naar de blijdschap van Adam, dat hij nu iemand zag, die been van zijn been en vlees van zijn vlees was.

Adam was dus blij nu eens een medeschepsel te zien waar hij op voet van gelijkheid mee kon omgaan.

In Adam en Eva ontmoeten de geslachten elkaar.

Het gaat hier niet in de eerste plaats om gehuwden, maar om de verhouding tussen mannen en vrouwen, over de verhouding van de ene helft van de mensheid tegenover de andere helft.

We kunnen Jezus verwijzing naar Genesis nog breder opvatten. De mens is niet als eenling maar van den beginne in gemeenschap geschapen.

De mens is op gemeenschap aangelegd, terwijl mensen als ongelijk aan elkaar zijn geschapen.

Gemeenschap van ongelijken, van vrouw en man, kinderen en volwassenen, armen en rijken, invalide en valide mensen, homoseksuelen en heterosexuelen.

Ongelijk, en toch behoren zij bij elkaar.

In de woorden van Jezus: wat God samengevoegd heeft, scheidde de mens niet!

Het is Gods bedoeling en opdracht dat mensen zo met elkaar leven.

Zo mag ons leven in verbondenheid met anderen als een goddelijke belofte en opdracht gezien worden.

Een opdracht waaraan niemand zich kan onttrekken, of men nu getrouwd is of niet.

Zo wordt duidelijk wat Jezus de Farizeeers voorhoudt:

Een man die zijn vrouw zomaar wegstuurt, doet alsof zij zijn mindere is.

Terwijl God hen samengevoegd had tot een en dezelfde soort wezens, maakt hij er toch twee soorten van.

Dat is het soort scheiden waarop Jezus tegen is.

Dat proeft hij in de woorden van de Farizeeers die Mozes citeren.

Jezus valt Mozes niet af maar maakt duidelijk dat Mozes in zijn tijd en in die omstandigheden niet anders kon dan compromissen te sluiten om de vrouw zo goed en zo kwaad als het ging in bescherming te nemen in een tijd waarin de man alles voor het zeggen had.

Een scheidingsbrief verklaarde de vrouw onafhankelijk van haar vorige echtgenoot, waarmee zij dan kon hertrouwen zonder de verdenking van echtbreuk op zich te laden.

Maar dit deed Mozes, zoals Jezus zegt, om jullie harten van steen:

omdat jullie niet in staat zijn de oorspronkelijke bedoeling van God te begrijpen die man en vrouw als gelijk aan elkaar geschapen heeft.

Man en vrouw zijn een twee-eenheid.
Dat is de eerste stap die Jezus in zijn onderwijs maakt.
Pas als dit erkend wordt kan de tweede stap worden genomen: de bijzondere verbintenis tussen vrouw en man ook in het huwelijk.
Dit gesprek vindt plaats in het huis schrijft Marcus.
Binnen de kring van mensen die elkaar kennen en elkaar vertrouwen,
binnen de kring van mensen die leven vanuit de wet die liefde is en de liefde de wet is,
daarin kunnen de o zo breekbare woorden over trouw en ontrouw uitgesproken worden.

Zonder omhaal maakt Jezus zijn leerlingen duidelijk hoe hij erover denkt:

"Wie zijn vrouw wegzendt en een andere trouwt, pleegt echtbreuk ten opzichte van haar; en indien zij haar man verlaat en een ander trouwt, pleegt zij echtbreuk".

Het gaat nu niet alleen over de handelwijze van de man t.o.v. de vrouw maar ook de handelwijze van de vrouw naar de man toe. Wederzijds.

Voor Jezus is het huwelijk een heilige zaak, want daarin weerspiegelt zich de gemeenschap waarin God de mens geschapen heeft.

Daar kun je niet lichtvaardig mee omgaan.

De mens die weet dat zij of hij naar Gods bedoeling geschapen is zal ook niet echt willen breken: die beschouwt het als belofte en opdracht.

Toch lukt het mensen niet altijd volgens dat hoge ideaal van liefde te leven.

Mensen ervaren soms hun relatie niet of niet meer als een eenheid, als de ruimte waarin men mens wordt aan elkaar. Integendeel, het samenleven kan tot een hel worden waarin men elkaar afbreekt, kapot maakt.

Dan kan men het huwelijk wel in stand houden, maar wordt de echt gebroken.

Als we Jezus' woorden tot wet maken ongeacht de situatie waarin mensen verkeren, gaat dan ook bij ons de wet niet ten koste van mensen?

Jezus woorden willen juist bevrijden uit het star hanteren van regels en wetten, oms ervan doordringen dat de wet liefde is.

Aan de ernst van het huwelijk, als aan de ernst van alle mense-lijke verbintenissen, dienen we vast te houden.

Daarin verwerkelijkt God zijn bedoeling met ons mensen.

Dat zijn geen loze woorden in een tijd waarin zoveel huwlijken stranden.

We mogen ons in het oprechte pogen trouw te zijn aan elkaar in onze relaties steeds terugvallen op Gods trouw aan ons.

Als gemeente mogen we een oefenplaats zijn van deze trouw en elkaar bijstaan, niet veroordelen, als we in onze relatie niet meer verder kunnen.

Deze trouw inspireert ons, dat is wat anders dan dat zij onmogelijke eisen aan de mens stelt.

De gesprekken van Jezus met de schrifgeleerden en zijn discipelen over liefde en trouw vinden plaats onderweg naar Jeruzalem.

De stad waar Jezus heentrekt om overgeleverd te worden aan de overheden, moet lijden en sterven.

Deze verhalen vertellen ons waarom Jezus dit moet ondergaan: om de gemeenschap van mensen te herstellen, om door zijn trouw ten einde toe ons weer op het spoor terug te brengen van Genesis, van God die man en vrouw als gelijkwaardig aan elkaar geschapen heeft.

Vanuit deze oorsprong, die voor ons nog meer visioen is dan werkelijkheid, mogen we elkaar beminnen en vieren dat we naar Gods bedoeling bij elkaar horen.

intimiteit plus

Samen